

ДРОЗДОВА Ю.А., ст.гр. МО-10а спец.
Науч. руков.: Лихошерст Є.В., ассист.
АДИ ГВУЗ «Донецкий национальный технический университет»
г. Горловка

СОВРЕМЕННЫЕ ЭКОНОМИКО-ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО ХОЗЯЙСТВА

Детально изучены проблемы энергетического хозяйства с позиций экономической и экологической составляющих, рассмотрено влияние проблем на деятельность страны и граждан, предоставлены общие рекомендации относительно их преодоления.

Актуальність. Українські підприємства на сучасному етапі управління еколого-економічними процесами вимагають постановки жорстких вимог до економічних аспектів діяльності та екологічної безпеки виробництва і його впливу на навколишнє природне середовище оскільки робота енергетичної галузі безпосередньо пов'язана з енергоресурсами, більшість з яких є не відновлюваними та обмеженими, а паливно-енергетичні ресурси України не в змозі самостійно забезпечити себе енергоносіями [5]. Дана ситуація потребує удосконалення існуючої техніки та технологій, розробки нових матеріалів та впровадження альтернативної енергетики [6].

Мета дослідження. Поглиблення знань з питань наявних економіко-екологічних проблем енергетичного господарства, аналіз отриманих даних.

Основна частина. Сьогодні енергетична промисловість України — це розгалужений потужний промисловий комплекс, який об'єднує понад 500 підприємств і організацій різних форм власності. Рівень розвитку паливно-енергетичного комплексу (ПЕК) України справляє визначальний вплив на стан її економіки, на розв'язання проблем соціальної сфери і рівень життя людей. Енергетичну незалежність завжди пов'язують з національною безпекою держави [6].

Енергетичним проблемам розвитку цивілізації присвячена значна кількість наукових розробок, екологічна проблематика є досить популярною та обговорюваною серед науковців. Знаходять свій відбиток проблеми енергетики у роботах М. І. Поровського, А. Р. Щокіна, Ю. В. Колосника [1], також питаннями у даній сфері займалися Т. І. Горкіна, О. Веклич, О. Врублевська, Т. Галушкіна, О. Лазор, Л. Загвойська, Н. Потапенко [5] та інші вчені.

Електроенергетичній галузі притаманні специфічні особливості, зумовлені одномоментністю вироблення і споживання енергії, надзвичайно складним технологічним циклом її одержання, необхідністю централізованого диспетчерського оперативно-технологічного керування

всім комплексом у цілому, забезпечення надійності і безпеки функціонування обладнання. Все це робить енергетику надзвичайно матеріаломісною, енергомісною галуззю, з великим інвестиційним циклом і, що дуже важливо, — інтелектуально — і наукомісною.

Нинішню ситуацію в електроенергетиці можна визначити як критичну [6].

Виходячи з наявних темпів розвитку енергетичного господарства виникає проблема ресурсозабезпеченості. Адже запаси паливних ресурсів обмежені, що зумовлює можливість швидкого вичерпання найбільш доступних родовищ і перехід до розробки складніших, що спричиняє подорожання енергоносіїв і робить використання більшої частини паливних ресурсів нерентабельним. Аналітики прогнозують наближення того моменту, коли енергетичні затрати на розвідування й добування головного виду палива — нафти за межами Близького Сходу, перевищуватимуть кількість енергетики, яка може бути одержана з неї [3].

Перспектива незабезпеченості народного господарства України своїми енергоносіями спрямовує на вирішення цієї проблеми за допомогою досвіду країн Західної Європи, які взяли собі за правило диверсифікувати джерела і напрямки надходження енергоносіїв. Так, в Італію, Німеччину, Францію газ надходить з Росії, країн Північного моря, Нідерландів, Алжиру. Географія надходження нафти в ці країни ще ширша. Україна ж 60% енергоносіїв, яких їй не вистачає, купує в Росії.

Отже, економічні проблеми є одними з найголовних в енергетичній галузі, зокрема проблеми неплатежів, спотворення платіжної системи. У тарифах на оплату енергії та енергоресурсів не передбачені кошти не тільки на розвиток, а й на просте відтворення і навіть утримання енергетичного господарства.

Наступною проблемою енергетичної галузі зазначимо великий ступень моральної застарілості та фізичного зносу обладнання, що вказує на необхідність порятунку нашої енергосистеми, зупинення та ліквідацію процесу деградації даної галузі та прагнення її розвитку [6].

У даний час дуже гостро стоять проблеми енергетичної галузі, що пов'язані з екологічними аспектами діяльності. Викиди від роботи цієї галузі становлять 30% всіх твердих часток, що надходять в атмосферу внаслідок господарської діяльності людини. За цим показником електростанції зрівнялися з підприємствами металургії і випереджають всі інші галузі промисловості. Крім того, енергетика дає до 63% сірчаного ангідриду і понад 53% оксидів озону, що є основним джерелом кислотних дощів в Україні. Вуглекислота, яка утворюється внаслідок спалювання органічного палива, веде до посилення “парникового ефекту” і викликає потепління клімату. Якщо тенденція зростання споживання енергетики та викидів двоокису вуглецю збережеться, то вже до 2025 очікується

зміщення кліматичних зон, зникнення багатьох видів рослин, скорочення лісових площ, збільшення пустель, розтавання льодовиків тощо. [3].

Не виключена імовірність істотного збільшення у світовому енергобалансі використання вугілля, а тому закономірно очікувати збільшення частки продуктів переробки. Вугілля містить сірку, а оскільки наявні засоби її вилучення є складними і дорогими, то значна кількість її надходитиме, вочевидь, в найближчій перспективі в навколишнє середовище.

Серйозні екологічні проблеми пов'язані з твердими відходами — золою і шлаками, адже у вигляді викидів в атмосферу щорічно надходить близько 250 млн. т дрібнодисперсних аерозолів. Останні здатні помітно змінювати баланс сонячної радіації в земній поверхні. Вони ж є ядрами конденсації для пара води і формування опадів, а потрапляючи в органи дихання людини й інших організмів, викликають різні респіраторні захворювання. До шкідливих викидів відноситься також бензопирен, з дією якого пов'язане збільшення онкологічних захворювань [2].

Зазначимо, що значимість екологічних проблем постійно зростає та є приводом для хвилювання, оскільки дуже часто підприємства частково додержуються або взагалі недодержуються екологічних стандартів та нормативів щодо охорони навколишнього природного середовища та використання природних ресурсів; відсутня активна політика, спрямована на підвищення ефективності використання паливних енергетичних ресурсів та енергозбереження [4].

Отже, головними завданнями вітчизняної енергетичної політики повинні бути:

- забезпечення енергетичної безпеки країни, що означає досягнення такого енергетичного рівня, який би давав змогу покривати поточні і майбутні потреби споживачів палива та енергії;
- зростання конкурентоспроможності і енергетичної ефективності економіки;
- охорона навколишнього середовища від негативних наслідків енергетичної діяльності, пов'язаної з виробництвом, передаванням і розподілом енергії та палива.

Висновки. Таким чином, розглянуті економічні і екологічні проблеми енергетичного господарства дають можливість більш повно усвідомити весь їх спектр та визначити перспективні напрямки їх подальшого подолання.

Бібліографічний список

1. **Войтюк О.Ю., Білозір М.П.** Стан та перспективи використання альтернативних джерел енергії в Європі // Альтернативні джерела енергії. — 2008. — №2.
2. **Воронков Н.А.** Экология общая, социальная, прикладная: Учебник

для студентов высших учебных заведений. Пособие для учителей. — М.:Агар, 1999. — 245с.

3. **Гринчук Б.** Сучасні проблеми енергетики // Регіональна економіка. — 2006. — № 7.

4. **Єрмілов С.** Енергетична стратегія України на період до 2030 року // Дзеркало тижня. — 2006. — №20.

5. **Лазор О, Загвойская Л.** Эколого-экономические подходы к реализации экологической политики// Экономика Украины. — 2002.- №12. — С.76-78

6. **Шидловський А.** Проблеми розвитку енергетики // Вісник НАН. — 2001. — №3.